

अभियान

साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

तर्फ : ३१ / अंक : ३८ / २०७८ चैत ११ गते शुक्रबार / Mar 25, 2022 / कूल्य रु. १०/-

माओवादी र कांग्रेस हाती र हातीधाप चप्पलजस्ता

काठमाडौं। कांग्रेस हेर माओवादी हेर्न नपर्न, माओवादी हेरे कांग्रेस हेर्न नपर्न। एउटै सिकाका दुई पाटाजस्ता पो भए कांग्रेस माओवादी। यिनकै पछि लागेका छन् राष्ट्रिय जनमोर्चा, जसपा। अब लोसपा पनि पछि लाने सुरसारमा छ। खुद्दा उचालिसकेको छ।

न सिद्धान्तमा भिन्नता, न नीति कार्यक्रम। अनैतिक आचरणदेखि भ्रष्टाचारसम्म मिलिभगत। सतामा बस्ने र हैसियत अनुसारको भाग खोज्ने। क्या गजबको लोकतन्त्र आयो नेपालमा। भन्नलाई एउटा म समाजवादी भन्छ, अर्को जनवादी। अर्को मधेसवादी, अर्को प्रगतिशील। व्यवहारमा काले काले मिलेर खाँ भाले। यस्तो लोकतन्त्र संसारमै पाउन मुस्किल छ।

>>> बाँकी ८ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ।

एआईजी बद्वा सिफारिसिरुद्ध उजुरी

काठमाडौं। जब जब कांग्रेस नेतृत्वको सरकार निर्माण हुन्छ तब तब नेपाल प्रहरीमा प्रहरी संगठनलाई ध्वस्त वनाउने प्रयास भएको इतिहास सँक्षी रहेको छ। पाटीगत स्वार्थलाई हेरेर बद्वा गरीने हुनाले प्रहरी संगठन नै ध्वस्त हुने सम्भावना बढ्दै गएको छ। नेपाल प्रहरीमा तिनजना एआईजीको दरर्खन्दी थप गरी डिआईजीवाट बद्वा गरी एआईजी वनाउने क्रममा सरकारमा रहेका पाटीगो दिवावामा बद्वा गर्न डिआईजीहरू बसन्तकुमार पन्त, घिरजप्रताप खिंह र रवीन्द्र वहादुर धानुकलाई बद्वाको लागि सिफारिस गरीएको थिए। गृहमन्त्रालयका सचिव टेक नारायण पाण्डे अध्यक्ष रहेको बद्वा समितिमा प्रधानमन्त्री कार्यालयका सचिव सदस्य र प्रहरीमानिरिक्षक सदस्य सचिव रहेको समितिले बद्वाको लागि चैत्र १ गते गरेको सिफारिसका विरुद्धमा डिआईजीहरू घनश्याम अर्याल ईश्वरवालु कार्की र प्रकाशजङ्घ कार्कीले लोकसेवा आयोगमा उजुरी दर्ता गरेको छन्।

यी तिनै जना डिआईजीहरू २०४९ वैशाख १९

>>> बाँकी ८ पेजमा

वेरुजु र पेशकी बाँकी रहेका पदमुक्त हुने

काठमाडौं। निर्वाचन आयोगले स्थानीय तहको निर्वाचनमा कडाईका साथ आचारसंहिता लागू गर्नेजनाएको छ। स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरू आफ्नो कार्यकालमा अनियमितामा मुठिएका जनप्रतिनिधिहरूलाई पुन निर्वाचन हुनवाट रोकनका लागि निर्वाचन आयोगले आचारसंहितामा कडाई गरेको छ। स्थानीय तहको निर्वाचनमा उमेदवार बन्ने व्यक्तिले आफू अधिक हिनामिना समलान नभएको पुर्णी गर्नु पर्ने भएको छ। चुनाव जितिसकेपछि पनि अधिक हिनामीलाई गरेको पुर्णी भएमा पदमुक्त हुने व्यवस्था आयोगले आचारसंहितामा गरेको छ।

>>> बाँकी ८ पेजमा

एमालेलाई एकल्याउने प्रयास ?

काठमाडौं। ६ वटा महानगरपालिकाहरूमा कांग्रेस, माओवादी केन्द्र नेकपा समाजवादी र जसपा वीचमा कुन कुन कक्षसलाई दिने भन्नेमा सहमति वन्न नसिकरेको वेला ११ वटा उपमहानगरपालिकाहरूमा समेत नेतृत्व लिन विषयले सत्ता गठवन्धनमा चर्चा चल्दैएको छ। स्थानीय तहको निर्वाचनमा तालमेल गर्ने कि नगर्न भने विषयमा सत्ता गठवन्धन भीत्र विवाद रहेको वेला आज शुक्रवार नेपाली कांग्रेसको केन्द्रीय समितिको बैठक वोलाइस्टो हुनाले त्यसलाई महत्वपूर्ण रूपमा हेरिएको छ। कांग्रेसले तालमेल नगर्न निर्णय लिएको खण्डमा त्यस्को सबै भन्दा ढूलो भार नेकपा एकीकृत समाजवादीलाई पर्ने पक्षकापकी रहेको छ। कांग्रेसको संस्थापन पक्ष वाहेक संस्थापन इतर पक्षले कुनै सर्तमा पनि स्थानीय तह, प्रदेशसभा

र संघीय संसदको निर्वाचनमा तालमेल गर्नु नहुने पक्षमा अडान लिई आएको छ।

स्थानीय तहको निर्वाचनका लागि निर्वाचन आयोगले यहि चैत्र १५ गते देखी आचारसंहिता लागू गर्न सक्ने भएकाले त्यस भन्दा अधि नै मन्त्रिप्रियद हेरफेर हुन सक्ने सम्भावना बढेको छ। अहिले उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय र रक्षा मन्त्रालय प्रधानमन्त्री शेरवहादुर देउवाले नै समालिरहेका छन्। माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले जनकपुरकमा पुगेर मन्त्रिप्रियद हेरफेर हुन सक्ने उद्योग गरेको हुनाले माधव नेपालले एउटा नेताहरूलाई एमालेका नेताहरूस्तू गठवन्धन बनाएर निर्वाचनमा जानुपर्ने दावी गरेको छन्। अहिले ६१ जना सासद रहेका नेपाली कांग्रेसले कांग्रेसको प्रधानमन्त्री भएको आरोप लगाउदै एमालेलाई प्रतिगमनकारी भएको आरोप लगाउदै

>>> बाँकी ८ पेजमा

माधव नेपालले मागे कांग्रेस सरह कै हैसियत

काठमाडौं। सत्ता गठवन्धनमा रहेका प्रमुख तिन दल नेपाली कांग्रेस, माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीका नेताहरूले स्थानीय तहको निर्वाचनमा जान तालमेल गर्न छलफल अधि बढाएका छन्। कांग्रेस, माओवादी केन्द्र र समाजवादी पार्टी वीचमा छ वटा महानगरपालिका तालमेल हुनुपर्ने अडानमा समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष माधव नेपाल रहेका भएपनि नेपाली कांग्रेसका सभापति समेत रहेका प्रधानमन्त्री शेरवहादुर देउवाले नेपाललाई महानगरपालिको अडान नलिन आग्रह गर्दै आएका छन्। २०७४ सालमा भएको स्थानीय तहको निर्वाचनमा छ वटा महानगर मध्यमा नेपाली कांग्रेसले लिल्लिपुर महानगरपालिका

>>> बाँकी ८ पेजमा

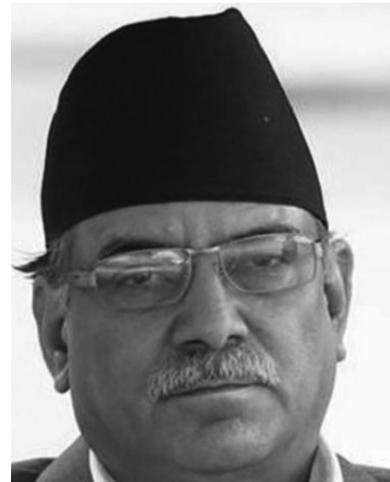
नेपाली कांग्रेस किन आफ्नो मृत्युपत्रमा हस्ताक्षर गर्न तयार भयो ? राष्ट्रपति र प्रधानमन्त्रीको आश्वासनमा देउवा, पौडेल दुक्क

काठमाडौं। २०७९ वैशाख ३० गते स्थानीय तहका सबै पालिकाहरू ७ सय ५३ वटैमा एकै पटक निर्वाचन हुने पक्का पक्की भएपछि राजनितिक दल निर्वाचनको तथारीमा जुट्न थालेका छन्। ढूला साना सबै दलहरूले प्राय दिनुँहुँ जसो सभा सम्मेलनहरू गर्न थालेका छन्। सत्ता गठवन्धनमा रहेका दलहरू नेपाली कांग्रेस, माओवादी केन्द्र नेकपा एकीकृत समाजवादी र जनता समाजवादी पार्टी लगायतले स्थानीय तह हुदै प्रदेश सभा र संघीय संसदको निर्वाचन समेत अहिलैकै सत्ता गठवन्धनलाई कायम राखेर गठवन्धन नै गरेर निर्वाचनमा जानु पर्ने पक्षमा रहेको भएपनि सभापतिको उमेदवार बनेर निर्वाचनमा जानु पर्ने रणनिति लिएका भएपनि सत्ताको नेतृत्वकर्ता दल नेपाली कांग्रेसमा भने विवाद उत्पन्न भएको छ। कांग्रेसका प्रधानमन्त्री शेरहादुर देउवा र उमी पक्ष नेताहरू गठवन्धन नै गरेर निर्वाचनमा जानु पर्ने पक्षमा रहेको भएपनि निर्वाचनमा जानु पर्ने र राष्ट्रपति र प्रधानमन्त्रीको आश्वासनमा देउवा, पौडेल दुक्क

भएकाले गर्दा त्यसवेला पनि देउवालाई नै प्रधानमन्त्री बनाउने आश्वासन देउवालाई दिएको हुनाले अर्को पटक पनि प्रधानमन्त्री बन्न देउवाले अहिलैको गठवन्धनलाई कायम राख्ने निर्णय लिन सक्ने सम्भावना बढेको छ। देउवा प्रधानमन्त्री बन्न सक्ने कुनै सम्भावना नरहेको अवधारमा दाहाल नेपालले षड्यन्त्र गरेर र माधव नेपालले पार्टी नै विभाजन गरेर देउवालाई प्रधानमन्त्री बनाएको हुनाले देउवाले त्यसको गुण तिर्न पनि गठवन्धनलाई कायम राख्न सक्ने अवस्था देखिएको छ। संघीय संसदको निर्वाचन आउदो मंसीर महिनाभीत्रमा गर्नु पर्ने हुन्छ। त्यसवेला पनि दाहाल नेपालले गठवन्धन नै गरेर अधि बढेको खण्डमा आफूहरू के बहुमत आउने भएकोले गर्दा फेरी देउवालाई नै प्रधानमन्त्री बनाउने उनीहरू बीचमा गोप्य सहमति भईसकेको कांग्रेसका एक नेताहरू बताएका छन्। कांग्रेसका वरीच नेता रामचन्द्र पौडेललाई नयाँ संसदीय निर्वाचन पछि राष्ट्रपति वनाउने आश्वासन दाहाल नेपालले दिएका हुनाले पौडेल पनि गठवन्धन कै पक्षमा रहेका छन्। पछिलो >>> बाँकी ८ पेजमा

दाहाल-नेपाललाई किन गठबन्धन आवश्यक

काठमाडौं। स्थानीय तहको निर्वाचनको मिति नजिकिए गर्दा राजनितिक दलहरूले सकृदाता बढाउदै लागेका छन्। मुलुकका सासाना ढूला सबै दलहरूले आ आफ्नो पक्षमा मतदानलाई पार्न सानाढूला सभा सम्मेलनहरू प्राय दिनुँहुँ जसो गरीरहेका छन्। त्यसै क्रममा नेकपा एमाले, माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत समाजवादी लगायत अन्य दलहरूले विभिन्न ठाउँमा सभा सम्मेलन गर्दै एकले अर्कोलाई आरोप प्रत्यारोप लगाउन थालेका छन्। नेकपा एमालेका विभाजित भएर गठन भएको नेकपा एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपाललाई एमालेका नेताहरूस्तू कांग्रेसको पुर्छर भएको आरोप लगाएका छन् भन्ने माधव नेपाले नेकपा एमालेलाई प्रतिगमनकारी भएको आरोप लगाउदै

आएका छन्।

नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीको सकृदाता बढ्दै गएको छ। अध्यक्ष ओली राजधानी बाहिरका विभिन्न जिल्लामा सभा सम्मेलनलाई सम्बोधन गरीरहेका छन् भन्ने एमालेका अन्य नेताहरूलाई आफ्नो पक्ष

जुनागढ मुद्दा र पाकिस्तानको सरकार

पटेल जी,

१५ सेप्टेम्बर १९४७ मा, जुनागढ राज्य र पाकिस्तान को सर्वभौम प्रमुखहरू को बीच सम्झिलन को एक दस्तावेज मा हस्ताक्षर गरियो, जुन पाकिस्तान संग जुनागढ राज्य को विलय को लागी उचित आधार प्रदान गर्दछ।

जुनागढको स्टेट हाउसमा पाकिस्तानको खण्डा राष्ट्रिय फण्डाको रूपमा फहराइएको थियोयो अन्तर्राष्ट्रिय कानून र संयुक्त राष्ट्र संघको बडापत्रद्वारा शासित अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौता थियो।

पहुँचको साधन आजसम्म मान्य र बाध्यकारी छ, त्यस्तै गरी, जसरी यो हस्ताक्षरको समयमा थियो।

नवाबको पाकिस्तानमा सम्झिलित हुने निर्णयलाई कर्त्तव्य भारतीय सरकारले स्वीकार गरेन बरू नवाबलाई आफ्नो निर्णयबाट फिर्ता गराउनको लागि उनीहरूको अधिकारी दुष्ट रणनीतिको हिस्सा बने।

बल प्रयोग गरेर राज्यको जमिन, सामुद्रिक र हवाइ सिमाना पूर्ण रूपमा बन्द गरिदिएको थियो र यसरी १ सेप्टेम्बर १९४७ मा भारतीय सेनाले जुनागढ राज्यमा प्रवेश गरी राज्य मामिलाको जिम्मा लिएको थियो। जुन पहिलो पटक उल्लङ्घन भएको थियो। जुनागढ विलयको दस्तावेजमा हस्ताक्षर गरेपछि पाकिस्तानको भूभाग पाकिस्तानको हिस्सा बन्यो।

त्यसयता जुनागढ राज्य भारतको अवैध कब्जामा छ। पाकिस्तान सरकारको न्यायेचित समाधानका लागि यो मुद्द संयुक्त राष्ट्रसंघमा पठाइएको छ।

तर, त्यसबेलारेखि नै सुल्काउन नसकिने अवस्थामा राखिएको छ। श्री जिन्नाले सर स्ट्यानफोर्ड क्रिप्सलाई संयुक्त भारतको अवधारणा मात्र सपना मात्रै भएको बताए।

भारत विभिन्न राष्ट्रहरूको समूह भएको देश होइन, उटाटा क्षेत्र हो। "संयुक्त भारत"

को नारा २० औ शताब्दीको सबैन्दा ढूलो राजनीतिक धोखा थियोयस नाराको विरुद्धमा सबैन्दा उपयुक्त रक्षामक प्रतिक्रिया श्री जिन्ना र अल इन्डिया मुस्लिम लीगको थियो।

साथै, सोही नाराको विरुद्धमा सबैन्दा बढी प्रतिकार गर्नेहरूमध्ये महामहिम नवाब मुहब्बत खान्जी पनि थिए र इन्स्ट्यूमेन्ट अफ एक्सेससन यस धारणाको उत्कृष्ट प्रमाण हो। उहाँको योग्य प्रयासको लागि हामी

थियो र लियाकत अली खानले त्यस जनमत संग्रहको खण्डन गर्दै नारा लगाए र आज जुनागढका नवाब भएर त्यसलाई तथाकथित जनमत संग्रहलाई नकारेका छन्।

जुनागढका तत्कालीन गर्भनर नवाब मोहब्बत खान्जीले पाकिस्तानका तत्कालीन गर्भनर जनरल काइद-ए-आजमसँग सम्झौता गरेका थिए र इन्स्ट्यूमेन्ट अफ एक्सेससनमा हस्ताक्षर गरेका थिए।

यो जुनागढका नवाबको एकलो निर्णय

होइन तर हिन्दू र मुस्लिम दुवै सदस्यहरूलाई सम्बन्धित समुदायका प्रतिनिधिहरूको रूपमा समावेश गर्ने राज्य परिषदको निर्णय थियो।

पाकिस्तानसँग विलयको निर्णय नवाबले प्रत्यक्ष रूपमा लिएको थिएन तर यो राज्य परिषदको आपसी सहमति थियो।

यस सन्दर्भमा, जुनागढ जाड सेप्टेम्बर झड्दू रूपमा पाकिस्तानमा सम्झिलित हुने पहिलो रियासत बन्यो।

जुनागढ कारणको सम्बन्धमा पाकिस्तानको कथाको एउटा महत्त्वपूर्ण भागमा भारतको धम्कीपूर्ण रणनीति समावेश छ किनभने भारतले राज्यको विरुद्धमा आर्थिक नाकाबदी लगाएको थियो जसले राज्यको आर्थिक गतिविधिहरूमा गम्भीर नराप्ती असर पुऱ्याउँछ जसले राज्यमा अराजकता सिर्जना गन्यो। आपूर्ति लाइन बिग्रिएपछि प्रदेशका जनतामा खाद्यान्न

पाकिस्तानको कथाको एउटा महत्त्वपूर्ण रणनीति समावेश गर्दै र यसलाई सम्झौता व्यक्त गर्दछ।

जुनागढको मुद्दाले कश्मीर मुद्दालाई पनि सहयोग पुऱ्याउँछ किनकि दुबै भारत सरकारको कर्त्तव्यताको प्रमाण हुन्, त्यसैले पाकिस्तान सरकारले प्रत्येक अन्तर्राष्ट्रिय प्लेटफार्ममा दुबै मुद्दाहरू उठाउनुपर्छ।

तर, जुनागढ मुद्दा भारतको दोहोरो मापदण्ड र पाखण्डीपनको पर्दाफास गर्न निकै बलियो छ।

जुनागढ राज्यका नवाब मुहम्मद जहाँगीर खाजीले इस्लामिक गणतन्त्र पाकिस्तानका प्रथम प्रधानमन्त्री लियाकत अली खानले विकसित गरेको जुनागढ नीतिको पुष्टि गर्दै पाकिस्तानसँग आधिकारिक रूपमा गाभिएपछि र भारतले अवैध रूपमा कब्जा गरेको बताए। भारत सरकारले सेन्य हतियारको छायामा जनमत संग्रह गराएको

संकट सिर्जना भएको छ।

यी अवस्थाले निराशा र हिसाको वातावरण बनाउन सक्छ भन्ने सबैलाई थाहा छ र जुनागढ प्रदेशमा त्याको त्यस्तै भयो, राज्यमा शान्ति व्यवस्था विग्रियो र लुटपाट सुरु भयो।

पाकिस्तानका अनुसार, राज्यमा प्रवेश गरेको दिनदेखि राज्यमा भारतीय कब्जा नम्भएसम्मको दुई महिनामा कानून र व्यवस्थाको स्थिति नियन्त्रणमा र प्रभावकारी थियो जुन नवाबको पाकिस्तानमा प्रवेश गर्ने निर्णय उनको इच्छामोजिम भएको कथाको आधार प्रदान गर्न प्रष्ट तथ्य थियो। जनसंख्या ।

यसबाहेक, निर्णय फिर्ता गराउन भारतको उच्च आधिकारिक प्रयासको दस्तावेजी प्रमाण पनि विश्वले अवलोकन गरेको छाप्रथम उपप्रधानमन्त्री वल्लभाई पटेल व्यक्तिगत रूपमा नवाबलाई भेटन गरे र निर्णय परिवर्तन गर्न बाध्य पारे तर उनले उहाँलाई भेटन सकेन् जसले भारतमा सामेल हुनका लागि साम्राज्यवादी राज्यलाई भारतले दिएको धम्कीलाई बुझनको लागि आधार प्रदान गर्दछ र यो पनि उल्लङ्घन हो। भारतीय स्वतन्त्रता अधिनियम झड्दूठाठ।

यससी, जुनागढले पाकिस्तानसँग मिलन ठोस कारणहरूमा आधारित छ। जुनागढलाई कुनै पनि हालतमा पाकिस्तानसँग मिलेस भन्ने चाहने केही दुष्टहरूको हातमा भारत खेलिरहेको थियो भन्ने पनि पाकिस्तानको कथाको एउटा अंश हो।

दिल्ली भ्रमणको उद्देश विशेष गरी निर्णयकर्ताहरूमा डरको वातावरण सिर्जना गर्नु थियो। यी उपायहरू भारतका लागि अनुकूल सावित भयो जुन पहिले तै राज्यहरूमा सेना पठाउन पर्खिरहेको थियो।

माथिका चर्चा गरिएको प्रमाणहरूको आधारमा, पाकिस्तान भन्छ कि यी सबै उपायहरू संयोगले सम्भव थिएन तर जुनागढलाई पाकिस्तानमा सामेल हुनबाट रोक्नको लागि भारतको जानाजानी षड्यन्त्र थियो।

निष्कर्ष: भारतको भनाइ जुनागढ भारतको हिस्सा बन्नुपर्दछ किनभने त्यहाँको जनसंख्या बहुसंख्यक हिन्दूहरू समावेश छ,

ठोस प्रमाणमा आधारित छैन र यो झड्दूठको भारतीय स्वतन्त्रता अधिनियमको उल्लङ्घन होकिनभने त्यसबेला राज्यको मामिलामा नवाब वा महाराजाको पदलाई सार्वभौम मानिन्थ्यो।

भारतले जुनागढमा "जनमतसङ्घ" गरेर यसलाई सच्याउन खोज्यो तर यसको पारदर्शितामा अन्तर्राष्ट्रिय कलाकारहरू र पाकिस्तानले पनि प्रश्न उठाएका छन्। यसबाहेक, जुनागढले पाकिस्तानसँग सीमा जोडैदैन भन्ने भारतको दाबी शकास्पद छ।

यो अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा मान्यता प्राप्त तथ्य हो कि समुद्री सीमाहरू एक वास्तविकता हो र धैरे देशहरूले कुनै पनि भूमि सम्पर्क बिना समुद्री सीमाहरू साफा गर्नुन, यसको उदाहरण संयुक्त राज्य अमेरिकाको अलास्काको मामला होल्ड माउन्टब्याटनका अनुसार जुनागढ पाकिस्तानको इन्स्ट्यूमेन्ट अफ एक्सेसनलाई स्वीकार गरेपछि पाकिस्तानको हिस्सा बनेको थियो।

जुनागढले झड्दू अगस्टमा आधिकारिक रूपमा पाकिस्तानमा सामेल हुने निर्णय गरेको थियो र पाकिस्तानले झड्दू सेप्टेम्बरमा इन्स्ट्यूमेन्ट अफ एक्सेसनलाई स्वीकार गर्न्यो।

तस्रो, यो पाकिस्तानको सार्वभौमसत्ता अन्तर्गत थियो र यस क्षेत्र विरुद्ध भारतीय आक्रमणलाई अन्तर्राष्ट्रिय मान्यतामा अधिकारीकरण गर्नुपर्छ।

उपलब्ध गराइएको छलफल र प्रमाणलाई ध्यानमा राख्न्नै, यो स्पष्ट छ कि पाकिस्तानको कथामा विश्वसनीयता र सत्यता छ जसलाई अन्तर्राष्ट्रिय मिडिया कभरेजले पनि समर्थन गरेको छ।

अर्कोतर्फ, भारतीय कथामा त्रिउहरू छन् र यो केवल भूमिको समुचितता र गैर-मुस्लिम जनसंख्यामा आधारित छ।

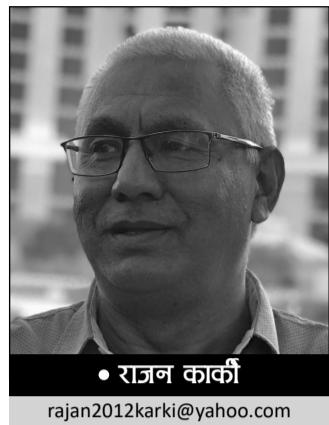
जुनागढको पाकिस्तानसँग सामुद्रिक सिमाना रहेको र राज्यका विभिन्न समुदायको प्रतिनिधित्व गर्ने राज्य परिषद पाकिस्तानमा सामेल हुने पक्षमा भएकोले यी दुवै माथि उल्लेखित बुँदाहरू अमान्य सावित भएका छन् र १९४७ को भारतीय स्वतन्त्रता ऐनविरुद्ध छन्। सार्वभौमको हस्ताक्षर राज्य प्रमुख अर्थात् नवाबले त्यहाँको थप ठोसता थप्छन्।

National Day of Pakistan

On the eve of National Day of Pakistan 23rd March, a simple Flag

भारतको कुदृष्टि, नेपाली नेतृत्वको अन्धोपन

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

जबदेखि भारतले नेपालको लिपुलेक, कालापानी क्षेत्र भारतको नक्सामा गाभ्यो र यसको नेपालमा उग्रविरोध भयो तवदेखि नेपाल भारत सम्बन्ध विरिसएको छ। नेपालको संसदले सर्वसम्मतिले संविधानमा लिपुलेक, कालापानी क्षेत्रको नक्सा अध्यावधिक गरेपछि त भारत यसरी रिसायो कि प्रवुद्ध समूहले तयार पारेको रिपोर्टसमेत बुझन मानेन।

प्रवुद्ध समूक नेपाल र भारतका प्रधानमन्त्रीले गठन गरेको समितिले तयार गरेको थियो। आफैले गठन गरेको समितिले दिएको रिपोर्ट पनि नवुभन्ने भारतको नेपालमाथि कतिसम्म कुदृष्टि रहेछ स्पष्ट भइसकेको छ।

नेपालसँग अझै पनि संवाद नगरेर भारतले एकतर्फा रूपमा महाकालीमा तटबन्ध निर्माण गरिरहेको छ। कालापानीबाट तिब्बत जोड्ने राजमार्ग खोलेकोमात्र होइन, भन फराकिलो र सर्वकालिक बनाइरहेकै छ। नेपालको नेतृत्व यी सब दृश्य दुलुदुलु हेरेर बसेको छ। चुनाव आयो, चुनावमा समेत सीमामाथिको अतिक्रमण विषय बनेको छैन। कुनै पनि दलका कुनै पनि नेताले सीमा समस्या उठाएका छैनन्। यद्यपि यो ५ दलीय गठबन्धन सरकार हो।

अचम्म छ, चुनीवादी काग्रेसलाई

जनवादी माओवादीसहितका कम्युनिष्टले बोकेका छन्। यी गठबन्धन मिलेर चुनावमा जाने रे? कर्तो लोकतन्त्र होयो? लोकतन्त्रमा त पार्टीहरूले आआफ्ना घोषणापत्र, कार्यक्रम, प्रतिवद्धता बोकेर चुनावमा जानुपर्ने थियो तर जनवादी र समाजवादी दुवै मिलेर सत्ता चलाइरहेका छन्, मिलेर चुनावमा जाने तथारीमा जुटेका छन्। जब सिद्धान्त, नीति, कार्यक्रम केही पनि भिन्नता छैन भने अलग अलग पार्टी किन भनिरहनु पर्छ र ? पार्टी एकीकरण गरेर चुनावमा गए पनि हुन्छ। विश्वमै नभएको लोकतान्त्रिक तमासा नेपालमा देखिएको छ।

मुख्य सवाल भारतको दादागिरीको हो। १८८० किलोमिटर लामो खुला सीमा छ, आवत जावत कुनै कुरामा रोकतोक छैन। प्रवुद्ध समूले यही खुला सीमालाई कसरी नियमन गर्ने र आपाधिक क्रियाकलाप रोक्ने तथा नेपाल भारतबीचका थप समस्या अरु के के छन्, १९५० को सचिलाई के गर्न सकिन्छ भने अध्ययन रिपोर्ट तयार पारेको थियो। भारत सीमा मिच्च चाहन्छ। नियमन गर्न चाहौन। त्यसैले ७७ राजनमा सीमा मिचिएका छन्। सीमामात्र होइन, कालापानी, लिपुलेक, लिम्पियाधुराका ठूला नेपाली भूभाग भारतले हक्कोगमा लिएको छ। भारतको कुदृष्टि यसरी अधि बढेको छ र नेपाली नेतृत्व अन्धोपन देखाइरहेको छ। भारतको ज्यादतिबारे हाप्रो नेतृत्व कान थुने, आँखा चिम्लेर र मुख बन्द गरेर बस्नुले नेपाल र नेपालीका सतित्व र अस्तित्व दिनदिनै जोखिममा परेको छ।

भारत कसरी एकपक्षीय रूपमा दड्गा गा गराउन फिल्मको समेत सहारा लिन्छ भने शिक्षा हालेको काशिमर फाइल्स भने फिल्मबाट नेपालले सिक्षन सक्छ।

'काशिमर फाइल्स'को सन्देश दड्गा भड्काउनु हो। नेपाल दक्षिण एसियामा शान्ति, सद्भाव चाहन्छ। यो चाहना विपरितको फिल्म सार्वजनिक भएको छ- काशिमर फाइल्स। हिन्दु मुस्लिमबीच भडकाउ भाव फैलाउनु दक्षिण एसियामा शान्ति, समय बनेको थियो।

यसको दुस्रोभाव पर्छ। यससिर भारत सरकारले ध्यान दिएन। सत्ताधारी मोदी सरकारले आफ्नो राजनीतिक लाभामात्र हेरेको विश्लेषकहरूले आरोप लगाएका छन्।

१९४७ मा अलग भएको भारत र पाकिस्तानबीचको मुस्लिम-हिन्दु द्वन्द्व ७५ वर्षसम्म पनि सुलिङ्कन सकेको छैन। कसरी जातीय द्वन्द्व समाप्त पार्ने भन्ने प्रयास गर्न बेलामा भारतमा 'काशिमर फाइल्स' भन्ने फिल्म रिलिज भएको छ। यो फिल्मले हिन्दु मुस्लिम हिसा अरु भडकाउने खतरा देखिएको छ।

काशिमर बलिउड फिल्माइकनका लागि आकर्षक प्राकृतिक साइट हो। १८८० किलोमिटर लामो खुला सीमा छ, आवत जावत कुनै कुरामा रोकतोक छैन। प्रवुद्ध समूले यही खुला सीमालाई कसरी नियमन गर्ने र आपाधिक क्रियाकलाप रोक्ने तथा नेपाल भारतबीचका थप समस्या अरु के के छन्, १९५० को सचिलाई के गर्न सकिन्छ भने अध्ययन रिपोर्ट तयार पारेको थियो। भारत सीमा मिच्च चाहन्छ। नियमन गर्न चाहौन। त्यसैले ७७ राजनमा सीमा मिचिएका छन्। सीमामात्र होइन, कालापानी, लिपुलेक, लिम्पियाधुराका ठूला नेपाली भूभाग भारतले हक्कोगमा लिएको छ। भारतको कुदृष्टि यसरी अधि बढेको छ र नेपाली नेतृत्व अन्धोपन देखाइरहेको छ। भारतको ज्यादतिबारे हाप्रो नेतृत्व कान थुने, आँखा चिम्लेर र मुख बन्द गरेर बस्नुले नेपाल र नेपालीका सतित्व र अस्तित्व दिनदिनै जोखिममा परेको छ।

भारत कसरी एकपक्षीय रूपमा दड्गा गा गराउन फिल्मको समेत सहारा लिन्छ भने शिक्षा हालेको काशिमर फाइल्स भने फिल्मबाट नेपालले सिक्षन सक्छ।

फिल्मका कलाकार छन् अनुपम खेर, डाइरेक्टर हुन थिएको अग्निहोत्री। यिनले काशिमरको घाउलाई ताजा बनाउने प्रयास गरेको छन्। यो प्रयासमा भाजपा सरकारको समेत समर्थन र सहयोग हुनुले भाजपा र भाजपाको भातृसंगठन आरएसएस भारतमा चुनाव जिल्हा हिन्दु भावनालाई उराल र मुस्लिमविरुद्ध विश्वमन गराउन पछि पर्दैन भने स्पष्ट बुझन सकिन्छ।

फिल्ममा सन ९० को दशकको सुरुमै आतंकवादको निशानामा परेको आफ्नै भूमिमा शरणार्थी जीवन बाँच बाय काशिमरी पण्डित हिन्दुहरूको कथा देखाइएको छ। फिल्म सफल भयो, पैसा कमायो। यो फिल्मको सफलताको कारण भाजपा र हिन्दुवादी संगठनहरू हुन्। विश्लेषकहरू भन्ने- भाजपाले आफ्नो सिद्धान्त र काशिमर एजेण्डासँग जोडेरका छन्। स्वयम प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी र उनीषिठिका

नेताहरूले समेत यो फिल्मको प्रचार गरिएका छन्। यो फिल्मले भाजपाको सरकार भएका प्रान्तहरूमा कर छुट पाएको छ। यो फिल्म हेरेर टिकट पेश गर्नेलाई भाजपा शासित राज्यमा विदासमेत देखिएको छ। तर फिल्मले साम्प्रदायिक द्वेष फैलाएर हिन्दु मुस्लिमबीच जुन दुर्भावनाको आँधी चलाएको छ, त्यो साहै गहिरो हिसा भड्काउने खालको छ।

यसअघि पनि 'उरी सर्जिकल स्ट्राइक' अर्थात पाकिस्तानभित्र घुसेर हमला गरेको विषयमा पनि मोदी सरकार र भाजपा नेताहरूले समर्थन गरेका थिए। अहिले जातीय दड्गा भडकाउवादी फिल्मलाई समर्थन गरेको छ। यो फिल्मले हिन्दुवादीको संरक्षण गर्ने र मुस्लिम समुदायमाथि घुणा फैलाउन उक्साएको देखिन्छ।

काशिमर फाइल्स फिल्मका कारण हिन्दु मुस्लिम बीच द्वेष बढेर रक्तपात भयो भने यसको जिम्मेवार मोदी सरकार हुनेछ। सामाजिक सञ्जाललाई हेर्दा थाहा लाग्छ- हिन्दु दर्शकहरू फिल्म देखिएपछि मुस्लिमविरुद्ध उत्तेजना प्रकार गर्ने गरेका देखिन्छन्। यो फिल्म साम्प्रदायिकता फैलाउने फिल्मको हो, डेलो नस्लिक्योस। सामाजिक सद्भावना भक्तियो भने यसको नतिजा मानवताका लागि दुर्भाग्यपूर्ण हुनेछ।

मोदी सरकारले नेपालको कालापानी, लिम्पियाधुरा, लिपुलेकमात्र भारतीय नक्सामा हालेको छैन, भारत शासित जाम्पु काशिमरलाई विशेष राज्यको मान्यता दिने धारा ३७० खेरेज गरेर विवादित क्षेत्रलाई भारतमा गामेको थियो। काशिमर फाइल्स फिल्म कम, मोदी सरकारको प्रचारवाजी जादा हो भनिएछ।

काशिमर फाइल्समा काशिमरी पण्डितको विस्थापित जीवन दर्शाइएको छ। यो पूर्ण यथार्थ फिल्म होइन भन्ने गम्भीर खालको विश्लेषकहरू। फिल्ममा काशिमर किन अशान्त छ भनेर देखाइदैन। फिल्मको उद्देश्य बहुसंख्यक मुसलमान समुदायबाट अल्पसंख्यक हिन्दुलाई खतरा छ भनेर मात्र देखाइएको छ। मुस्लिम समुदायले हिन्दुलाई पार्छ, समाजलाई विश्वालूल्ल। मान्छे मान्छेबीच विवेद बढाउँछ।

फिल्मको स्पष्ट उद्देश्य देखिन्छ। त्यतिबेला हिन्दुकोमात्र होइन, मुसलमानको पनि हत्या भएको थियो। त्यो कुरा फिल्ममा देखाइएको छैन। यसकारण फिल्म एकपक्षीय छ। इतिहास भन्न- पहिलो राजनीतिक हत्या १९८९ अगस्त ३१ मा भएको थियो। ती नेसनल कम्पनीले राजनीतिक हमला पनि मुसलमानमाथि नै भएको थियो। काशिमरका प्रहरी महानिरीक्षक जिएमए बटाली बाल बाल बाँचे तर उनका अंग्रेजका मारिएका थिए। यसको केही दिनमै जिएमए बटालीका भाइ गुलशन बटाली आतंककारीबाट मारिएका थिए।

१९४७ को देश विभाजनको क्रममा धेरै हिन्दु भारत आए, धेरै मुसलमान पाकिस्तान गए। यसक्रममा भडकिएको दड्गा गामा २० लाखमन्दा बढी हिन्दु, मुस्लिम मारिए। त्यसपछि पनि मारिनेक्रम जारी रह्यो। काशिमर स्वतन्त्रताको माग गर्नेहरू त सालाखम्बन्दा बढी मारिएका छन्। भारतीय सैनिक हस्तक्षेपका कारण समर्पित काशिमर दड्गा बेत्र बनाइएको छ। दड्गा गामो मुख्य कारण भारतको पक्षधार हो कि होइन भनेर मात्र हेरियो। यो फिल्ममा हिन्दु पूर्वन्याधीशको हत्या देखाइएको छ। त्यही समयमा ८० वर्षका मौलाना मसुदी भन्ने नेताको हत्या देखाइएन गिरन? नेसनल कम्पनीले मुसलमान समुदायका पूर्वमन्त्री, सांसद मारिएका थिए। फिल्ममा यी दृश्यको दबाइएका छन्। आतंककारीहरूले धेरै मुस्लिम सञ्जाकर्मी मारेका थिए, त्यसबारे पनि फिल्म मौन छ। भारतको पक्षमा हिन्दुमात्र होइन, मुसलमान पनि उभिने गरेका छन्, ती सबैमाथि भएका दमन केही पनि फिल्मम

पद्धत्यौ हारी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूँदै त्यो जस्ले बिरियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादर भरर एकै पटक मर्न सकौ ।

- अमियानवाणी

अभियान

साप्ताहिक

सम्पादकीय

स्थानीय तहमा काग्रेसको लागि गठबन्धन घातक हुन सक्छ

अहिले राजनितिक वृत्त तातेको विषय हो । पाँच दलिय गठबन्धन हुने कि नहुने भन्ने तै हो । पाँच बटा राजनितिक दल एकला एकलै स्थानीय तहको निर्वाचनमा जाँदा तेकपा एमाले को जित हुने उनीहरूको ठहर रहेको हुनाले उनीहरू गठबन्धन नै बनाएर निर्वाचनमा जानु पर्न वताईरहेका छन् । सत्ताको नेतृत्वकर्ताले दल नेपाली काग्रेसले भने औपचारिक रूपमा अहिले सम्म मुख खोलेको छैन । सत्ता घटक दलहरू माझोवादी केन्द्र र तेकपा एकीकृत समाजवादी भने गठबन्धन कै पक्षमा रहेका छन् । यी दुवै पार्टीहरूको जोड गठबन्धनमै रहेका हुनाले उनीहरू एकला एकलै निर्वाचनमा गएको खण्डमा पराजित हुने डरले गर्दा ममर्हत भएका छन् । नेपाली काग्रेसका संस्थापन पक्षका बाहेकका नेताहरूले कसैसँग गठबन्धन नगरी एकलै निर्वाचनमा जान पर्न वताईरहेका छन् । काग्रेसका केही प्रदेशहरूले गठबन्धन बनाएर निर्वाचनमा जज्ञा सभाका दिँदरको छन् ।

गठवन्धन वनापुर निवाचनमा जनजा सुन्मोर्चा दिएका छन्। गठवन्धन भनेको विचार र सिद्धान्त मिले पार्टीहरूसँग हुन सक्छ। पाँच दलिय गठवन्धनमा रहेका दलहरूले भिन्न भिन्न विचार र सिद्धान्त बोकेका हुनाले गठवन्धन गर्नु भनेको अलोकतान्त्रिक हुन सक्छ। अहिलेको गठवन्धनलाई सत्तामा कायमै राखेर निर्वाचनमा आ आफ्नो शक्ति देखाउन सक्नु पर्दछ। कुनै एउटा पार्टीको डरले अर्को विचार र सिद्धान्तलाई स्वीकार गर्नु कुनै सर्तमा पनि उचित मान्न सकिदैन। सिद्धान्त र विचारमा एकरूपता भए मात्र गठवन्धन दिगो हुन सक्छ। पाँच दलिय गठवन्धनका पाँच वटा सिद्धान्त र विचार रहेका छन्। गठवन्धनमा रहेको राष्ट्रिय जनमोर्चा सत्ता गठवन्धनवाट वाहिरिएको छ। उस्तै संघीयतालाई स्वीकार गरेका छन् भन्ने त्यही दल संघीयतालाई स्वीकार गरेका काग्रेस र कम्युनिष्ट पार्टीहरूमा कसरी गठवन्धनमा रहन सक्छ? सिद्धान्त र विचार तै नमिले पार्टीहरूसँग गठवन्धन गरीएको खण्डमा राष्ट्रिय जनमोर्चाले आज सम्म बोकेको सिद्धान्त र विचारलाई सत्तामा साटेको आरोप किन तलगाउने? क्षणिक स्वार्थका लागि गरिने गठवन्धन भविष्यका लागि राजनितिक दलहरूलाई घाडो बन्न सक्छ। गठवन्धनले सत्ता प्राप्त गरेरपछि अन्य कुनै कार्य गर्न सकेको छैन। संघीय ससदले काम गर्न सकेको छैन। अहिलेको गठवन्धन बने पछि सरकारले ससदमा एमसीसी सम्झौतालाई अनुमोदन गर्नु र होल्ला कै वीचमा बजेट पारित गर्न वाहेक अन्य कुनै कार्य गर्न सकेको छैन। को पाँच दलिय गठवन्धन सत्ता प्राप्ति कै लागि मात्र हो त भन्ने पूर्ण समेत अहिले उटेको छ।

माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टी स्थानीय तह, प्रदेश सभा र संघीय संसदको निर्वाचन सम्म अहिलैको गठनबन्धनलाई कायम राख्दै गठनबन्धन तै गरेर निर्वाचनमा जान ग्रेससँग हारगुहार गरीरहेका छन् । उनीहरू काग्रेसको सहयोग विना अधि बढ्नै नसक्ने अवस्थामा पुगेरै त्यसो गरिरहेका हुन्त ? यदि त्यसो हो भने आ आफ्नो पार्टीलाई काग्रेससँग विलय गराएर अधि बढ्दै बेस होइन र ? यदि होइन भने किन उनीहरू दिनप्रतिदिन काग्रेसको शरणमा पारिरहेका छन् ? चनावी गठनबन्धनका लागि विशेष जोड माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादी के रहेको छ । नेकपा सिंगो पार्टीलाई विभाजित गरेर दुका दुका पारिएको आरोप उनीहरूमाथी लाग्दै आएको छ । त्यही कारणले गर्दा यी दुई पार्टीको कम्तिविजोग हुने त होइन भन्ने डरले गर्दा पार्टीका नेताहरूलाई सताएको छ । माओवादी केन्द्र र माध्व नेपाल नेकपावाट छुटिदा नेकपा एमाले तै ठूलो पार्टी रह्यो । त्यही कारण पुष्टकमल दाहाल र माध्व नेपालले तै आ आफ्नो पार्टीको नेतृत्व गरेका र निर्वाचनमा पराजित भएको खण्डमा आफ्नो अस्तित्वमा तै प्रश्न उद्ला भनेर गठनबन्धनको रटान गरीरहेका छन् । काग्रेसको सत्तामा जाने कुनै सम्भावना नरहेको अवस्थामा यीनै दलको सहयोगमा काग्रेसले सत्ताको नेतृत्व पाएकोले गर्दा काग्रेसले दाहाल र नेपालको आग्रहलाई कसरी स्वीकार गर्दछ त्यो भने दैर्घ्य बाँकी रहेको छ ।

कम्युनिष्ट पार्टीहरू विभाजित रहेका छन्। मुलुककै सबै भन्दा ठूलो कम्युनिष्ट पार्टी नेकपा एमालेले स्थानीय तहको निर्वाचनलाई जिवत मरणको मुद्दा मात्र बनाएको छैन आफ्नो पार्टीलाई विभाजित गराएर काग्रेसको नेतृत्वको सरकारले जनतालाई धोका दिएको आरोप लगाउदै आएको छ। नेकपा एमाले स्थानीय तहको निर्वाचनको प्रचार प्रसार आक्रमण रुपले गर्न थालेको छ। विभिन्न दलहरूबाट आफ्नो पार्टीमा नेता तथा कार्यकर्ताहरू ठूलो संख्यामा प्रवेश गराई रहेको छ। पार्टी विभाजित हुँदा नेकपा एकीकृत समाजवादीमा गएका नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई आफ्नो पार्टीमा प्रवेश गराई रहेको छ। यही कारणले गर्वा र सर्वाञ्च अदालतको सम्बैधानिक इजालसले शेरवहादुर देउवालाई प्रधानमन्त्री नियुक्त गरेको भन्दै एमालेले आफ्नो कार्यक्रम अधिबढाएको हुनाले माझोवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीका नेताहरू अत्तालिन पुणोका छन्। सत्ताको नेतृत्वकर्ता दल नेपाली काग्रेसले भने आजसम्म गठबन्धन तै गरेर निर्वाचनमा जाने कि एकलै जाने भनेमा औपचारिक निर्णय नगरेको हुनाले माझोवादी केन्द्र र एकीकृत समाजवादी पार्टीले काग्रेस अन्तिम समयमा गठबन्धनकै पक्षमा निर्णय गर्दछ भन्ने विश्वास लिएका छन्।

काग्रेसका लागि अहिले सम्पूर्ण अवसर रहेको छ। काग्रेसले भने एकत्रै निर्वाचनमा गएको खण्डमा राम्रो नतिजा ल्याउने पक्का पक्की रहेको छ भने गठबन्धन गरेर निर्वाचनमा गएको खण्डमा माओवादी केन्द्र र तेकपा एकीकृत समाजवादीकलाई कही उद्घार हुने भएपनि काग्रेसलाई सबै भन्दा ठूलो घाटा हुने निश्चित रहेको छ। पाँच दलिय गठबन्धनले गठबन्धन गर्दा काग्रेसको भागमा मुस्किले रै ३० देखि ३५ प्रतिशत मात्र पर्न सक्छ। एकत्रै निर्वाचनमा गएको खण्डमा ४० देखि ४५ प्रतिशतमा उस्का उम्मेदवारहरू निर्वाचित हुन सक्ने सम्भावना रहेका हुनाले काग्रेसले किन अरु दलको उद्घारका लागि गठबन्धन गर्नें त भन्ने प्रश्न उठेको छ। त्यसलाई हामीले उचित ठानेका छौं। त्यसैले काग्रेसले गठबन्धन होइन आफ्नो खण्डमा उभिन पर्दछ भन्ने हाम्रो ठहर रहेको छ।

जनता नै न्यायाधिस हुन तिनलाई प्रभाव पार्ने प्रयास

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

કરોડૌ રકમ ખર્ચ ચાહિને ભારકો છે । માન્યુયાંગ ર સક્ષમ ભએપનિ આર્થિક અવસ્થા રાખ્યો નભએકા વ્યતિલે નિર્વાચન જાન સકને અવસ્થા નૈ છૈન । પાર્ટીહરૂલે ટિકટ દિવા નૈ રકમ અસૂલ ઉપર ગર્ને ગરેકા ગુનાસાહરુ પહિલા દેખી નૈ આઉને ગરેકા છન् । યસ પટકકો સ્થાનીય તહકો નિર્વાચનમા પણ ત્યો દોહોરિને પકકા કક્કવી રહેકો છે ।

स्थानीय तहको निर्वाचनको मुख्यमा दल त्याग गरी अर्को दलमा प्रवेश गर्नेहरूको लहर नै चलेको छ । एउटा पार्टीले कारवाही गरीसकेको व्यक्तिलाई अर्को पार्टीले ठूलो तामभास गरी आफ्नो नो पार्टीमा प्रवेश गराउदै आएका समाचारहरू दिनहुँ आइरहेका छन् । किन निर्वाचनको मुख्यमा नै बढी मात्रामा दल त्याग र पार्टी प्रवेशका कार्य हुन्छ ? अब त्यस्को खोजिविन गरीरहनु कसैलाई अपत्र्यारो छैन । पहिला आफू रहेको पार्टीले फेरी टिकट नदिने भएपछि दल त्याग गरेरै भएपनि फेरी जनप्रतिनिधि वन्न टिकटको खर्च जुटाएर अर्को पार्टीमा प्रवेश गर्नेहरूको लहर चल्दै आएको छ । यसरी दल त्याग गर्ने र त्यसलाई प्रसस्य दिने दलहरू नै हुन् । नेकपा एमालेका तत्कालीन नेता माधव नेपाल सहितका १४ सासदलाई नेकपा एमालेले पार्टीको निति र सिद्धान्त विपरित कार्य गरेको भनेर साधारण सदस्य समेत नरहने गरी कारवाही गन्यो । उनीहरू सासद रहेकाले गर्दा सासद पद रिक्त रहेको नै सूचना जारी गर्न ससद सचिवालयमा पार्टीको निर्णय सहितको पत्र एमालेले दर्ता गरायो तर सभामुख्यले सासद पद रिक्त रहेको सूचना नै जारी गरेन् बरू शेरवहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारले राजनितिक दल विभाजन सम्बन्धी ऐन नै अध्यादेश मार्फत संशोधन गरी माधव नेपाललाई विभाजित गराई दिए । अध्यादेश कै आधारमा माधव नेपालले नैया पार्टी खोले । व्यक्तिगत स्वार्थ पुरा नभएको खण्डमा आफू निवार्चित भएको पार्टी छोड्ने प्रवृत्ति मुलुकको लागि घातक हुने भएकाले

गर्दा त्यसलाई नियन्त्रण गर्नका लागि आफू निर्वाचित भएको दलको सदस्यता छोड्नु परेको खण्डमा कम्तिमा ५ वर्ष सम्म अर्को पार्टीमा प्रवेश गर्न नपाईने र नयाँ दल समेत खोला नपाईने कानुनी व्यवस्था बनाउन सकिएको खण्डमा दल त्याग गरी अर्को दलमा प्रवेश गर्ने कार्यलाई नियन्त्रण गर्न सकिन्छ अब राजनितिक दलहरूले र सरकारले त्यसतर्फ सोच्नु पर्न वेला अघातहोस्तो ।

जाइसकं का छ । राजनितिक दलहरूका लागि जनता
नै न्यायाधिस हुन् । जनताले दिएको आदेश
सर्वेसर्वा हुन्छ । तर अदालतले दिएको आदेश
सर्वेसर्वा हुन सक्दैन । एक पक्षले त्यस्को
विरोध गरीरहेकै हुन्छ । तर जनताले दिएको
आदेश सबैको लागि मान्य हुने भएकोले गर्दा
जनतालाई नै न्यायाधिस स्वीकार गरीएको
हो । निर्वाचनका बेला राजनितिक दलहरू
जनताकहाँ जाँदा आफ्नो पार्टीको विचार र
सिद्धान्त लिएर जानु पर्नमा हामीकहा भने ठीक
उल्टो पैसा, मासु र रक्सी लिएर जाने गरेका
हुनाले न्यायाधिस मानिएका जनतालाई नै भ्रममा
राखिने गरिएको र जनतालाई पैसा वाडेर न्याय
खरिद गर्ने गरीएको छ । गरीव र अशिक्षित
जनतालाई भ्रममा पार्न भुठा आश्वासनका
पोकाहरू वाडिने गरीएकोछ । जनताले क्षणिक
आश्वासनलाई पत्त्याएर उनीहरूले विश्वास गर्ने
गरेकोले गर्दा जनता प्रत्येक पटकको निर्वाचनमा

ठगीदै आएका छन् । आउदो निर्वाचनमा पनि
त्यस्तै हुने प्राय निश्चित जस्तै रहेको छ । सोभा
साभा जनतालाई भुक्याएर पदमा पुगेपछि
तिनै जनताका विरुद्ध निर्णय गरेर आफुहरू
पानी माथीको ओभानु बन्ने गरेका र निर्वाचन
आउनु दुई चार महिनाअघि फेरी जनतालाई
भुक्याउनेका लागि फेरि आशवासनका पोकाहरू
वाड्न थालिएको छ । यसरी न्यायधिसहरूलाई
नै खरीद गरीने गरीएको हुनाले त्यस्ता
न्यायाधिसहरू वाट दिइने न्याय कस्तो रहला
सहजै अनुमान गर्न सकिन्छ ।

स्थानीय तह र संघीय संसदको निर्वाचन हुने वेलामा सत्तामा रहेका दलहरूले सत्ताको दुरुपयोग गर्दै राज्यकोषवाट रकम लिएर जनताकहाँ जाने गरेका छन्। अहिले स्थानीय तहको निर्वाचनको मुखमा सत्ताधारी दलहरूले आफ्ना कार्यकर्ता मार्फत जनतालाई भुक्त्याउनका लागि जनसभाप्रिताका नाममा आफ्ना कार्यकर्ताहरूले खोलेका उपभोक्ता समिति मार्फत गरीने विकास निर्माण का नाममा गरीने कार्यका लागि ५ करोड सम्मका काम उपभोक्ता समिति मार्फत गराउन सकिने व्यवस्था देउवा सरकारले गरेको छ। कुनै बोलपत्र आह्वान नै नगरी र कुनै प्रतिस्पर्धा विनै गरीने विकास निर्माणका त्यस्ता कार्यहरू जनतालाई भुक्त्याउने मात्र हुन त्यो रकम निर्वाचनमा प्रयोग गरीन्छ। जनतालाई पैसा वाड्ने मासु वाड्ने कार्यका लागि सरकारी ढुकुटीको दुरुपयोग गरीएका थुप्रै उदाहरणहरू भेटिन थालेका छन्। केही राजनितिक दलहरूले त अहिले देखी ने पैसा वाड्न थालेको आरोप समेत तूल भनिएका दलहरूमाथी लगाउदै आएका छन्। पद विना वस्तु नसक्ने केही व्यक्तिहरूको स्वार्थ पुरा गर्न गरीने हक्कताले गर्दा अन्तिममा जनतामाथी नै प्रहार गरीएको छ संघीयताका नाममा जनताले तिनै नसक्ने गरी सेवा शुल्क बढाइएको छ। ७ सय ५३ वटा पालिकाहरूले आ आफ्नो पालिकाभीत्र उठाउने शुल्क तेवर सम्म बढाएका छन्। सेवा शुल्क बढाएपनि जनताले भने शुल्क तिरेनुसारको सेवा सुविधा पाउन सकेका छैनन्। यसरी संघीयताको नाममा जनतालाई लुटिएको छ भने राजनितिज्ञहरूलाई कर्मचारी बनाइएको हुनाले त्यहीवाट विक्रितीको शुरुवात गरीएको छ। जनताको सेवाका लागि राजनितिक दलहरू खोलिएका र त्यस्ता दलमा लाग्ने व्यक्तिहरू साच्चीकै जनताको सेवाका लागि लागेका हुन्, भने उनीहरूलाई तलव भत्ताको व्यवस्था गरीनु किमार्थ उचित हुन सक्दैन। स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरूलाई तलव भत्ता दिदापनि भ्रष्टचारमा कमी आउन सकेको छैन। आर्थिक अवस्था राम्रो भएका व्यक्तिमात्र राजनितिकमा प्रवेश गरेका खण्डमा भ्रष्टचारमा कमी आउन सकछ। स्थानीय तहको तिन वर्ष भीत्रैमा ८ अर्ब भन्दा बढी वेरुजु भईसकेको अवस्थामा यसरी वेरुजु बढौदै गए अवको पाँच वर्ष भीत्रमा हाम्रो एक वर्षको बजेट बढी बेरुजु हुन सक्छ त्यस कारणले गर्दा अब वेरुजु रकमलाई तदारकताका साथ उठाइनु पर्दछ अर्थात फस्ल्यौट गरीनु पर्दछ।

स्थानीय तहको निर्वाचन पछि प्रदेशसभा र संघीय संसदको निर्वाचन गराउनु पर्न वाध्यता रहेको छ। संघीय संसदले आजसम्म कुनै राम्रो काम गर्न सकेको छैन। संसद संसद जस्तो रहेन, न्यायलयलाई पनि विवादको धेरामा तानिएको छ। सरकार पनि एक पक्षिय भएको छ। पाँच दलिय गठबन्धनको स्वार्थ पुरा गर्न लागि परेका छन्। सत्ताको नेतृत्वकर्ता नेपाली काग्रेसले आफ्नो पार्टीको विचार र सिद्धान्त नमिलेसँग गठजोड गरेको छ। गठबन्धन त आफ्नो पार्टीको विचार सिद्धान्त मिलेसँग हुनुपर्न होइन र? हामीकहाँ भने ठीक त्यस्को उल्टो अलग अलग विचार र सिद्धान्त भएका पार्टीहरूले गठबन्धन गरेका छन्। यदि अहिलेकै गठबन्धनलाई कायम राखेर स्थानीय तहको निर्वाचनमा गए काग्रेसका कार्यकर्ताहरूले के माओवादी केन्द्रको चुनाव चिन्ह र नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीको चुनाव चिन्हमा मतदान गर्न तयार होलान्, त्यसवेला काग्रेसको विचार र सिद्धान्त कहाँ पुग्छ? जनताले काग्रेसलाई त्यसवेला के भनेर भोट दिने यदि गठबन्धन नै गरेर निर्वाचनमा जाने भए एउटै पार्टी बनाएर गएको खण्डमा त्यो नै उपयुक्त हुनेछ। जनतालाई ढाटेर निर्वाचन जिल्ले सपनालाई जनताले नै अब तहसनहस बनाईदिनु उपयुक्त हुनेछ।

स्थानीय विकासको मोडल बन्न सक्छ पोखरा

रेखिं आचार्य

पोखरा महानगरसँग असीमित सम्भावना छन्। देशभरका ६ वटा महानगरपालिकामध्ये क्षेत्रफलमा मात्र होइन, समृद्धिमा पनि सबैलाई उछिन्ने तापात राख्छ, पोखराले। प्रकृति, सम्पदा, स्रोत-साधन, जनशक्ति र प्रविधिको उच्चतम प्रयोग हुँदा समृद्धिको पथमा पोखरा एक मोडल नै बन्न सक्छ। यसका लागि आर्थिक, सामाजिक र पूर्वाधार विकासको योजनाबद्ध काम आवश्यक छ। अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन युरुयोजनाका साथमा काम हुँदा पोखराले काँचुली फेर्न धेरै समय लाग्दैन।

पृष्ठभूमि : ४६४९६ वर्ग किमि क्षेत्रफलमा फैलिएको पोखरा महानगरपालिकामा ३३ वडा छन्। सानो वडा ०५१ वर्ग किमि र ठूलो वडा ४७८० वर्ग किमिमा फैलिएको छ। भौतिक पूर्वाधारका दृष्टिकोणबाट हेर्दा पोखरामा विकसित सहर, सहरोन्मुख केन्द्र र ग्रामीण इलाका गरी तीन प्रकृतिका क्षेत्र देखन सकिन्छ। पोखरा बहुसंस्कृति र बहुभाषाको संगमस्थल पनि हो। विभिन्न ताल, प्रसिद्ध मन्दिर, दर्जनाँ पर्यटकीय स्थल, हिमाल र सेतीनदी पोखराका मुख्य सामर्थ्य हुन्। प्राकृतिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक विविधताको एउटा अद्वितीय मिश्रण पोखरामा भेट्न सकिन्छ। पर्यटकीय राजधानीको रूपमा सुपरिचित पोखरा शिक्षा, स्वास्थ्योपचार, साहसिक पर्यटन र व्यापारिक गन्तव्यको केन्द्रसमेत बन्न सक्छ। बहुसंस्कृति, बहुपहिचान, बहुसाम्भावना र सुन्दर भविष्य बोकेको पोखरा नेपालको मध्यभागमा अवस्थित छ।

यहाँको जनसंख्या वितरण असमान खालको छ। कुल जनसंख्याको ४६ प्रतिशत जनसंख्या ६ प्रतिशत भूभागमा बसेवास गर्दैन् भने ५४ प्रतिशत जनसंख्या १४ प्रतिशत भूभागमा छरिएर रहेको छन्। कुल क्षेत्रफलको ५४ प्रतिशत वनजागलले ढाकेको पोखरालाई हरित महानगर बनाउन सकिने उत्तिकै सम्भावना छ। एक चौथाई अर्थात् २५७८ प्रतिशत कृषिभूमि रहेको पोखराको मानव विकास सूचकांक ०.५६७ रहेको छ। यहाँ बेरोजगारी दर चार प्रतिशत र अर्धबेरोजगारी दर ३० प्रतिशत रहेको देखिए (श्रम शक्ति सर्वेक्षण ०७५)।

शिक्षा : आयुर्वेदको कथ्यप सहित रायिएको यस ज्ञानभूमिमा शिक्षाको प्रचुर सम्भावना छ। विद्यमान २० ९ बाल विकास केन्द्र, १४१ आधारभूत विद्यालय, २३४ माध्यमिक विद्यालय र केही प्राविधिक विद्यालयसहित कुल ३७५ विद्यालयाई एकीकृत योजनामा समावेश गरी गुणस्तरीय, सर्वसुलभ र जीवनपोयागी शिक्षा दिनु नै महानगरको पहिलो जिम्मेवारी हो।

मूलतः सार्वजनिक शिक्षाको गुणस्तर उकासेर आमअभिभावकको विश्वास आर्जन गर्दा मात्र यहाँको शिक्षाले गुणात्मक फडको मारेको ठहरिनेछ। भौतिक संरचनाको स्तरान्तरितसँगै पूर्वप्राप्तिमिक शिक्षा लिने बालबालिकाको स्वास्थ्य, सुरक्षा र बसाइको उचित प्रबन्ध गर्ने, शैक्षिक सामग्रीको अभाव हुन नदिने, आइसिटीमा आधारित शिक्षामा जोड दिने तथा स्थानीय स्रोत र साधनको उपभोगमा आधारित प्राविधिक शिक्षाको विकास यसका आमूल परिवर्तनका महत्वपूर्ण कडी हुन्। मूलतः उत्कृष्ट व्यवस्थापनका लागि समुदायको अपनत्व र सर्वोत्कृष्ट नितिजाका लागि प्रतिस्पर्धी जनशक्तिको विकास यसका आधारभूत सर्त हुन्। खोज तथा अनुसन्धानमा आधारित शिक्षाविना कुनै पनि ठाउँको समुन्नति सञ्चार छैन। यसर्थ, शिक्षाको समग्र गुरुयोजना बनाउँदा महानगरको प्रत्यक्ष संलग्नतामा मेडिकल र इन्जिनियरिङ कलेज सञ्चालनसम्मको

लक्ष्य लिनुपर्छ।

स्वास्थ्य : महानगरवासीले प्राप्त गरिरहेको स्वास्थ्योपचारको गुणस्तर कस्तो छ? उपचार कति सर्वसुलभ छ? यसको वास्तविक तथ्य पहिल्याउनु र हरेक नागरिकको स्वास्थ्योपचारको गुणस्तर अर्को महत्वपूर्ण जिम्मेवारी हो। हाल सञ्चालनमा भएका स्वास्थ्य संस्थाहरू विगतका नागरपालिका वा गाविस हुँदाको संरचनालक्षित थेरै जनसंख्यामा आधारित भएकाले जनसंख्याको बढदो चापलाई यिनले धान्न सक्दैनन्। तिनीहरूको स्तरोन्ति सँगसँगै सबै विशिष्ट अर्थात् 'चुप्पर स्पेसलिस्ट' सेवा प्रदान गर्न सक्ने मेडिकल कलेजसहितको अस्पताल पोखरामा अत्यावश्यक छ। पोखरामा थिपिन सक्ने पर्यटकीय र जनसंख्याको चाप दुवैलाई दृष्टिगत गर्दै समग्र स्वास्थ्य क्षेत्रको बृहत् योजना बनाएर महानगर अगाडि बढनुपर्छ। हरेक नागरिकले स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमबाट सहज तरिकाले सेवा प्राप्त गर्ने गरी स्वास्थ्यनीतीमा पुनर्संरचना जरूरी छ। विपन्नता वा अन्य कुनै कारणले नागरिकले स्वास्थ्योपचारबाट विचित्र हुनुपर्ने अवस्था अन्य गरी हरेक नागरिकले सर्वसुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने लक्ष्य भेदनका लागि महानगर केन्द्रित हुनुपर्छ। आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई समुदायस्तरमा लोगेर समुदायको व्यवस्थापन र समुदायगतामा उपचार सेवा थालनी गर्ने र रिफर अस्पतालका रूपमा महानगर, संघ र प्रदेशस्तरमा अस्पतालको विशिष्टीकृत सेवामा सहकार्यले स्वास्थ्य सेवाका वर्तमान समस्या हल गर्न सकिन्छ।

पर्यटन : पोखरा र पर्यटन एकअर्काको पर्याय हुन्। पोखराको पर्यटन सामर्थ्य पहिल्याएर त्यसको पूर्ण उभयोग गर्नु नै समुन्नत पोखरा निर्माणको प्रयुक्त आधारशिला हो। पोखराको मुहार बदल्ने गेम चेन्जर योजनाको शीघ्र छनोट र तिनको कार्यान्वयनमा ढिलाई हुँदा यसको सामर्थ्य क्रमशः क्षयीकरण हुनेछ। तसर्थ, मापदण्ड, संरक्षण क्षेत्र र क्षेत्रफलजस्ता वर्षी अनिर्णित विषयमा शीघ्र तारिकै निचोड निकाली प्रकृतिले दिएका सम्पदालाई संरक्षण र थप आकर्षक बनाउँदै संसारको नजर ताने गरी पोखराले काम थाल्नुपर्छ। आफ्नै सामर्थ्यलाई एकअर्काको पूरक बनाउन वरपरका पर्यटकीय स्थललाई जोडेर पर्यटन सर्किट बनाउने र सेटलाइट सिटीको सम्बन्धित सम्भावनालाई समेत दृष्टिगत गरी बृहत् पर्यटकीय सर्किट बनाउने तथा ग्रेटर पोखराको परिकल्पनासमेत पोखरासँग हुनुपर्छ।

पोखराको समुन्नतिमा धार्मिक पर्यटनको उत्तिकै महत्व छ। लाखी भारतीय हिन्दू धर्मावलम्बीलाई पोखराको बाटो हुँदै मुक्तिनाथसम्म लैजाने र लाखी चिनियाँ बोद्ध धर्मावलम्बीलाई पोखराको बाटो हुँदै लुम्बिनीसम्म पुऱ्याउने द्रान्जिट रुट पोखरा बन्न सक्छ। यसो हुँदा पोखरा व्यापारिक केन्द्रसमेत बन्न सक्छ। जसका लागि केही ठाउँमा सुरु र्गार्मासहितको कोराल-पोखरा-बुटवल सम्बन्ध छोटो स्थल रुट र पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल (हवाई रुट) कोसेहुँगा बन्न सक्छ।

प्रविधिमैत्री महानगर : डिजिटल पोखरा असम्भव छैन, तर त्यसका लागि योजनाबद्ध काम हुनुपर्छ। पोखराको आपनै सर्वस्तरमा बनाउने, शिक्षा, स्वास्थ्यसम्बद्ध संस्थाको अतिरिक्त महानगरसम्बद्ध सम्पूर्ण कार्यालयमा सोही सिस्टमबाट सेवा दिने प्रणाली विकास गर्न सकिन्छ। महानगरवासी सबैको यथार्थ विवरणसहितको तथ्याकै संकलन, तथ्याकैको गोपनीयता र त्यही जग्मा योजना निर्माण गरिनुपर्छ। खासगरी घरमै बसीबसी एप्समार्फत सार्वजनिक सेवा लिने, मोबाइल र ल्यापटपका स्क्रिन

हेरेर हरसूचनाको जानकारी लिने प्रणाली विकास हुनु नै प्रविधिमैत्री सहरको आधारशिला बन्नु हो। प्रविधि र सुशासन एकअर्काका पर्यायजस्तै बनेको पृष्ठभूमिमा प्रविधिको उच्चतम सदुपयोग गरेर सुशासन कायम गर्न महानगरवासीले सहज तरिकाले सार्वजनिक सेवा प्राप्त गर्ने संरचना तथा प्रणाली बनाउनुपर्छ। सही सूचना दिनु, कुनै काम कति समयमा हुन सक्छ पारदर्शी बन्नु र सार्वजनिक

सहरको सौन्दर्योकरण : पोखरा आफैमा सुन्दर सहर हो, तथापि यसको सुन्दरतालाई थप उजिल्याउन भौतिक पूर्वाधार निर्माण र बस्ती विकासमा समेत सहरको सौन्दर्योकरणलाई एकाकार गर्न जरूरी छ। जस्तो कि बाइपास सडक, बसपार्क निर्माण, वैज्ञानिक ट्राफिक व्यवस्थापन, व्यवस्थित पार्किङ, तारहरूको भूमिगत व्यवस्थापन, पूर्वाधार विकासका काममा तादात्य (महानगरको शाखा/एकाइचीच प्रभावकारी समन्वय) जस्ता पारदर्शी बन्नु र सार्वजनिक

● ● ●

प्रकृति, सम्पदा, स्रोत-साधन, जनशक्ति र प्रविधिको उच्चतम प्रयोग हुँदा समृद्धिको पथमा पोखरा एक मोडल बन्न सक्छ। यसका लागि आर्थिक, सामाजिक र पूर्वाधार विकासको योजनाबद्ध काम आवश्यक छ।

● ● ●

सेवाको प्रवाह छिटोछरितो बनोस भन्नेमा महानगरले सचेता अपनाउनुपर्छ। जस्तै नक्सापास, कर राजस्व संकलन, रेकर्डको खोजी र निर्माण सम्पन्नताको यकिन गर्नेजस्ता कार्यमा प्रविधिको प्रयोग र पारदर्शिता अपरिहार्य भइसकेको छ। भन्कटमुक्त र पारदर्शी सेवा प्रवाहमा प्रविधिको उच्च प्रयोगमार्फत सुशासनमा व्यापियन बन्ने लक्ष्य पोखराले लिनेपर्छ।

सहरको सौन्दर्योकरण मोड दिन आवश्यक छ। वातावरणमैत्री विकास अर्थात् हरित विकासको अवधारणालाई आत्मसात् गर्दै विकास आयोजनालाई त्यसअनुरूप रूपान्तरित गर्नुपर्छ।

धुवाँधुलमुक्त महानगर बनाउन विद्युतीय सवारीसाधनको प्रयोगमा जोड दिने, सार्वजनिक यातायातको सेवा र गुणस्तर वृद्धि गर्ने, विभिन्न नाकाबाट महानगर भित्रिने सवारी प्रवेश गर्ने नाकामा सवारी सरसफाई एकाइ स्थापना गर्नेतर्फ ऋमशः महानगरले सोच बनाउनुपर्छ। त्यसैगरी, अव्यवस्थित बसोवासको समस्या दीर्घकालीन रूपमा हल गर्न सकेकारात्मा पक्षको संवेदनशीलतासमेत ख्याल गर्दै तार्किक निष्कर्षमा पुग्न महानगरले निर्णायिक पहलकदमी लिनुपर्छ।

मतदाता 'मूर्ख' ठाने बार उम्मेदवारलाई ठेगान लगाउन एउटा प्रस्ताव

माधवकुमार ब्रह्मेत

नेपाल बार एसोसिएसनको चुनाव नजिकींदो छ। चुनावमा प्रतिस्पर्धा गर्ने उम्मेदवारले मत माग्दा 'संवैधानिक सर्वोच्चता', 'विधिको शासन', 'कानुनी राज्य', 'सुशासन', 'मानव अधिकार', 'स्वतन्त्र' र 'सक्षम न्यायपालिका', 'न्यायपालिकाको विकृति विसंगति' भन्ने र यस्तै अरु थुप्रै सेंद्रान्तिक र बजारु कुरा पठाएर मत मागेको पाइयो।

वास्तवमा न्याय प्रणाली बिगार्ने प्रमुख र स्थायी प्रदूषक कानुन व्यवसायी नै हुन्। कानुन व्यवसायीको इज्जत र प्रतिष्ठा रसातलमा पुर्याउने क्रियालाप पनि कानुन व्यवसायीको विरुद्धमा परेका उजुरीमा कारबाही नगरी अनेकै तिकडम गरेर उजुरीहरूलाई बेकम्मा बनाउने पनि बारका पदाधिकारी र/वा महान्यायाधिका (नेपाल कानुन व्यवसायी परिषदका पदेन अध्यक्ष) बनेका कानुन व्यवसायी नै हुन्। विपक्षीलाई सलाह दिएर निवेदको पक्षमा बहस गरी कानुन व्यवसायीको आचार सहितको उल्लंघन गर्दै आफू निक्षलक भएको ढोग गर्ने पनि कानुन व्यवसायी नै हुन्।

बारमा उम्मेदवार बनेका कानुन व्यवसायीले यो तीतो वास्तविकतालाई स्थीकार गर्न आवश्यक छ। यसर्थ मतदातासम्झ उम्मेदवारले भन्न सक्नुपर्छ मैले त्यस्तो गरेको छैन र गर्दिन् पनि। गरेको पाएमा लुकाएको कुरालाई सार्वजनिक गर्दै मलाई मत न दिनुस्। मैले यति कर तिरेको छु। मैले यति र/वा यसरी सार्वजनिक सेवालाई पेसागत सहयोग उपलब्ध गराएको छु। यस्तै, बारमा निर्वाचित भएमा पदमा रहेकै अवस्थामा वा पदाधिकी सिद्धिएपछि यति वर्षसम्म कुनै पनि सार्वजनिक पद धारण गर्दिन्। नेपाल बारको पदाधिकारीको पदलाई निजी स्वार्थ पूरा गर्ने भन्याड बनाउँदिन। मसँग यति सम्पत्ति छ।

तर सम्पत्ति सार्वजनिक गरेर मसँग भएको सम्पत्तिको स्रोत यो हो भनेर कसैले देखाएका छैनन्। यस अधिको चुनावमा अध्यक्षका उम्मेदवार अधिवक्ता सुनील पोखरेलले सम्पत्ति विवरण सार्वजनिक गरेर उदाहरणीय र अनुकरणीय काम गरेको मेरो स्मरणमा छ। यस्ता विकृतिलाई सार्वजनिक रूपमा स्वीकार गरेर आफू निर्वाचित भएमा यस्तालाई नियन्त्रण गर्ने

यस्ता योजना छन् भनेर देखाउनुको सट्टा माथि उद्घरण गरिएका जस्ता उडन्ते र बजारु कुरा लेखेर मतदातालाई मूर्ख र 'हुस्तु' बनाउने प्रयास गरेको धेरै देखियो।

बारको चुनावका मतदाता कानुन व्यवसायी नै हुन्। कानुन व्यवसायी हुनका लागि निश्चित शैक्षक योग्यता हुनेपर्छ। २०५२ सालपछाडि हो भने पेसागत इजाजतको परीक्षा पनि पास गर्नुपर्ने भएकाले तिनीहरूले पनि केही बुझेका हुन्छन् भन्ने हेकका नराखी आफैले नजानेका (जस्तो : माथि उल्लिखित 'विधिको शासन' र 'कानुनी राज्य' उही कुराहरु हुन् भन्ने पनि थाहा नपाउने) कुरा देखाएर मूर्ख बनाउन खोजेको देखियो। बारको स्तर तीव्रतर गतिमा निरन्तर खसिकरहेको छ।

अब मतदाताले कुनै कठोर र सुविचारित कदम नचालेमा आफै भुल्लोभाउ केही नजान्ने अर्कालाई मूर्ख बनाउन खोजे पनि पदाधिकारी बन्ने कारणले बारलाई स्थाँचो अर्थमा बार बनाउन सकिने देखिँदैन। बारलाई कुहीगन्धे हुनबाट बचाउन र मतदातालाई मूर्ख सम्झने यस्ता

तपाईंले के गर्नलाई उम्मेदवारी दिएको हो ? प्रस्तावित लक्ष्य हासिल गर्न तपाईंसँग के योजना छन् ? प्रत्येक उम्मेदवारलाई ठेगान नलगाउने हो भने अमुक समूहको अमुक प्रतिनिधि भनेर आउनाले 'गणशहर्स' (सम्बन्धित पार्टीमा गणेश बुमाइ गरेर टिकट पाउनेहरु) बच्ने हुन्छन्।

अर्को यदि उसले मत माग्दा गरेको प्रतिज्ञा पूरा नगरेमा त्यसबापत के गर्ने ? त्यो पनि सम्बन्धित उम्मेदवारलाई मार्गां र त्यसलाई स्थायी सार्वजनिक अभिलेखका रूपमा नेपाल बार एसोसिएसनमा राख्न्है। त्यसले बार शुद्धीकरणमा र बारको संस्थागत स्मरणका लागि धेरै महत्वपूर्ण काम गर्छ। र, आफू निर्वाचित भएमा पदमा रहुन्नेले र त्यसपछि पनि कस्तीमा तीन वर्षसम्म कुनै पनि सार्वजनिक पदमा नियुक्त निलेने प्रतिबद्धता लिँँ।

कस्तीमा यति गर्न सकियो भने बारको मर्यादा पनि स्वतः बढ्दै जानेछ। न्यायपालिकामाथि दोष थुपारेर कानुन व्यवसायी चोखो देखिने अर्थात् काम्लो ओढेर धिउ खाने प्रवृत्ति निमिट्यान्न नभए पनि च्युनीकरण हुन्छ। अन्ततः

ती प्रत्येकसँग जवाफ मार्गौँ- तपाईंको उम्मेदवारी किन ? तपाईंले के गर्नलाई उम्मेदवारी दिएको हो ? प्रस्तावित लक्ष्य हासिल गर्न तपाईंसँग के योजना छन् ?

उम्मेदवारलाई ठेगान लगाउन जरुरी छ। बारलाई वर्तमान स्तरबाट माथि उकासी न्यायपालिकालाई पनि गर्वलायक बनाउन (किनभने, जस्तो बार उस्तै बेच्य भनिन्छ) एउटा काम गर्न आवश्यक छ। यसपालिको चुनाव आउन अफै समय बाँकी छ। त्यसैरो अहिलेबाट तुरु गर्न।

यसर्थ उम्मेदवारले व्यक्तिगत वा समूहगत मत माग्दा लेखेका सेंद्रान्तिक र दार्शनिक कुराको विषयमा उसले के बुझेको छ ? कति बुझेको छ ? त्यो भन्न बुझेको छैन र उसले बुझेको बोले-लेखेको रहेको फूर्कलाई मूर्ख बनाउन खोज्ने फाईफुष्टे बज्यक बन्न खोजेको रहेछ भन्ने नियन्त्रित। यस्तै, जति उम्मेदवार हुन्छन् ती प्रत्येकसँग जवाफ मार्गौँ- तपाईंको उम्मेदवारी किन ?

दिशा महानगरले अवलम्बन गर्नुपर्छ। शारीरिक श्रमलाई ज्ञानमा आधारित अर्थतन्त्रमा रूपान्तरण गर्ने कार्यक्रमिक योजनातर्फ महानगर लम्किनुपर्छ।

समाजवादी मोडल : संविधानले निर्धारित गरेको समाजवादको आधार तथार गर्ने लक्ष्यलाई पछायाउने गरी हरेक स्थानीय तह कार्यक्रमिक तवरले अगाडि बढ्न जरुरी छ। यसका लागि पोखराले नयाँ मोडलको विकास गर्नुपर्छ। छरिएर रहेका जनतालाई पोखरा आफू मात्र विकसित र समृद्ध महानगर हुने होइन, यसले अन्य स्थानीय तहलाई पनि विकासको मोडल हुने दिनको पनि अन्त्य हुन्छ।

राष्ट्रिय उँगी निर्माण गरेर वातावरण तथा संस्कृतैमैत्री लघु, मफौला तथा ठूला उद्योग, कलकारखाना तथा व्यापार व्यवसायमा जोड दिई समुन्नतिको यात्रा तय गर्नुपर्छ। त्यस यात्रामा हरेक घर र प्रत्येक नगरवासीको अपनत्व रहने गरी समाजवादी मोडल अवलम्बन गर्नुपर्छ।

अबका दिनमा पोखरा आफू मात्र विकसित र समृद्ध महानगर हुने होइन, यसले अन्य स्थानीय तहलाई पनि विकासको मोडल हुने सक्नुपर्छ। निष्कर्ष : शिक्षा, स्वास्थ्य र पर्यटनलाई पहिले प्राथमिकतामा राख्नी आर्थिक सबलीकरणलाई केन्द्रित गरेर प्रविधिमैत्री महानगरको स्पन्न सकारात्मक मम्पनी तथा सहकारीको संयुक्त लगानीमा आर्थिक विकासका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने नीति बन्नुपर्छ। म बनाउँछ मेरो सहर अन्तर्गत हरेक घर, प्रत्येक ठोल, निजी र सहकारीको दरिलो साथ लिएर महानगर अगाडि बढ्दा यसबाट चौतरी सकारात्मक सन्देश प्रवाह हुन सक्छ। मुख्यतः

स्थानीयस्तरमा उपलब्ध स्रोत-साधनको समुचित व्यवस्थापन र सदुपयोग गर्न तथा समुदायमा आधारित संघसंस्था, गैरसरकारी संघसंस्था, व्यापारिक प्रतिष्ठान, निजी तथा पब्लिक संस्थासहितको सहकार्यमा जोड दिँदै आमनगरवासीलाई पब्लिक लिमिटेड कम्पनीमा आबद्ध गराई उद्यमशील

खेलकुद

पारस र सावित्रा दशकका उत्कृष्ट खेलाडी

राष्ट्रिय क्रिकेट टोलीका पूर्वकपान पारस खेलका र राष्ट्रिय महिला फुटबल टोलीकी स्ट्राइकर सावित्रा भण्डारी दशककै उत्कृष्ट खेलाडी घोषित भएका छन्। नेपाल खेलकुद पत्रकार मञ्चको आयोजनामा भएको पल्सर स्पोर्ट्स अवार्ड मारस पुरुषतर्फ र सावित्रा महिलातर्फ दशककै उत्कृष्ट खेलाडी बनेका हुन्। यसैगरी राष्ट्रिय खेलकुद परिषद (राखेप)का मुख्य प्रशिक्षक (क्रिकेट)जगत टमाटा दशककै उत्कृष्ट प्रशिक्षक चुनिए। गत वर्ष कारोनाका कारण राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिता नभएका कारण मञ्चले उत्कृष्ट पुरुष, महिला र प्रशिक्षक दशकको प्रदर्शनका आधारमा छनोट गरेको हो।

मञ्चले यसपटक नौवटा अवार्ड प्रदान गरेको छ। बाँकी ६ अवार्ड भने यसअवधिकै परम्पराअनुसार प्रदान गरिएको हो। राखेपका पूर्वसदस्यसचिव शरदचन्द्र शाहलाई मराणोपरान्त लाइफ टाइम एविमेन्ट अवार्ड प्रदान गरिएको छ। मञ्चले मराणोपरान्त लाइफ टाइम एविमेन्ट दिएको पहिलोपटक हो। गत वर्ष देशका लागि एक मात्र अन्तर्राष्ट्रिय सफरका प्रतियोगिता नारायणी राष्ट्रिय राखेपका अन्तर्राष्ट्रिय सफरका लाइफ टाइम एविमेन्ट भइन्। एसियाली खेलकुद पत्रकार महासंघ (एआइपिएस एसिया)का अध्यक्ष सताम अल साहली एसियन स्पोर्ट्स जर्नालिस्ट अवार्डबाट सम्मानित भएका छन्।

जगतकै मुख्य प्रशिक्षणमा नेपालले सन् २०१८ मा ऐतिहासिक रूपमा एकदिवसीय मञ्चले यसअवधिकै परिषदका नेपालले सन् २०१९ मा अवार्ड भएको एकदिवसीय विश्वकप ठिक्का दिलाउन सफलताका नामिवियामा डिभिजन-२ को फाइनलसम्म पुगेको थियो।

सन् २०१९ मा नेपालले युएईसेंगको तीन एकदिवसीय तथा तीन टी-२० अन्तर्राष्ट्रिय सिरिज समाप्त २-१ ले जित्ता उनी मुख्य प्रशिक्षक थिए। नेपालले उनकै मुख्य प्रशिक्षणमा नेपालमा २-१ ले जित्ता उनी मुख्य प्रशिक्षक थिए। नेपालले उनकै मुख्य प्रशिक्षणम

● एसियन टेलिकम अवार्डको दुई विधामा एनसेल सम्मानित

एनसेल आजियादा लिमिटेड दुईवटा सम्मानबाट सम्मानित भएको छ। कम्पनीले उल्लेखनीय काम र इन्टिग्रेटेड डेटा सेन्टर स्थापना गरेको भन्दै 'एसियन टेलिकम अवार्ड २०२२'को टेलिकम कम्पनी अफ द इयर' र 'इन्फ्रास्ट्रक्चर इनिसिएटिव अफ द इयर' विधामा सम्मानित भएको हो।

सिंगापुरको 'एसियन मोबाइल न्युजले सन् २००३ देखि 'एसियन टेलिकम अवार्ड' प्रदान गर्न सुरु गरेको थिए। यस अवार्ड कार्यक्रमले एसियाका दूरसञ्चार कम्पनीका उपलब्धि र पहललाई मान्यता दिए पुरस्कृत गर्ने गरेको जनाइएको छ। यस अवार्डअन्तर्तात विभिन्न विधाका विजयी कम्पनीलाई हालै एक भर्तुअल कार्यक्रमार्फत सम्मानित गरिएको एनसेलले जनाएको छ।

NCCELL AXIATA LIMITED
TELECOM COMPANY OF THE YEAR - NEPAL

NCCELL AXIATA LIMITED
INFRASTRUCTURE INITIATIVE OF THE YEAR - NEPAL

कोभिड-१९ महामारीले हरेक क्षेत्रलाई असर गरिरहेदा टेलिकम कम्पनीहरूले ग्राहकलाई सञ्चार सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र प्रतिस्पर्धामा रहिरहन विभिन्न सुविधा र योजना लागू गरेका थिए। बाजारमा विभिन्न त्रुनीतीका बीच उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्ने एसिया प्यासिफिक क्षेत्रका कम्पनीहरूलाई 'एसियन टेलिकम अवार्ड २०२२'ले सम्मान गरिएको आयोजकले जनाएको छ।

नेपालमा भरपर्दो सेवा प्रदान गर्नुका साथ कोभिड-१९ को महामारीमध्ये देशभर विभिन्न आमसञ्चारामाध्यम तथा आपनै नेटवर्क प्रयोग गरी सरकारलाई जनयेतना अभिवृद्धिमा योगदान पुऱ्याएबापत एनसेललाई 'टेलिकम कम्पनी अफ द इयर' अवार्डबाट सम्मानित गरिएको कम्पनीले जनाएको छ। त्यस्तै, सरकारको डिजिटलाइजेसन योजनाको मेरुदण्डका रूपमा रहने विश्वस्तरीय डेटा सेन्टर स्थापनाका लागि एनसेललाई 'इन्फ्रास्ट्रक्चर इनिसिएटिव अफ द इयर' पुरस्कारबाट सम्मानित गरिएको जनाइएको छ।

एसियन अवार्डका दुई विधाबाट सम्मानित हुन पाएकोमा कम्पनीले गौरवान्वित र हर्षित भएको जनाएको छ। सम्मानले देश र जनताका लागि कम्पनीले गरेको पहलकदमी र योगदानलाई प्रमाणीकरण गरेको जनाइएको छ। एनसेलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत एन्डी चोडले भने, हाम्रा उपलब्धिहरू हामीले स्थापित गरेका बलिया आधारका कारण सम्भव भएका हुन्। म सम्पूर्ण कर्मचारीलाई समर्पण र उत्कृष्ट कामका लागि धन्यवाद दिन चाहन्छु।

● नवआदर्श माध्यमिक विद्यालयलाई ज्योति विकास बैंकको सहयोग

ज्योति विकास बैंकले काठमाडौंको वसन्तपुरमा रहेको नवआदर्श माध्यमिक विद्यालयका विद्यार्थीका लागि विभिन्न सामग्री सहयोग गरेको छ। बैंकले स्थानान्तर सामाजिक उत्तरदायित्वका निम्न स्थापित 'हाम्रो विकास प्रवर्द्धन कोष'मार्फत विद्यार्थीलाई आवश्यक पोसाक, स्कुल ब्याघ, जुता तथा स्टेसनरी सामग्री हस्तान्तरण गरेको हो।

विद्यालयमा आयोजित कार्यक्रममा बैंकका काठमाडौं क्षेत्रीय प्रमुख दिलीपराज बरालले स्कुलका विद्यार्थीलाई सहयोग सामग्री हस्तान्तरण गरेको जनाइएको छ। कार्यक्रममा बैंकका मार्केटिङ विभाग प्रमुख वसन्त दाहाल र न्युरोड शाखा प्रबन्धक जितबहादुर गुरुले तथा विद्यालयका व्यवस्थापन समिति सदस्य विष्णुराज श्रेष्ठ, सहप्रधानाध्यापकहरू वैकृण्ठ पौडेल र कृष्णप्रसाद दवाडीलगायत विभिन्न शिक्षक-शिक्षिकाहरूको उपस्थिति रहेको थिए।

विद्यालयले सीमान्तर्कृत वर्ग र आर्थिक अवस्था कमजोर भएका करिब तीन सय विद्यार्थीलाई

कपोरेट

न्यूनतम शुल्कमा अध्यापन गराइरहेको जनाएको छ। बैंकले विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको आधारभूत आवश्यकता पूरा गरी गुणस्तरीय शैक्षिक वातावरण सिर्जना गर्ने उद्देश्यले सहयोग गरेको जनाइएको छ। विकास बैंकले हाल देशभरमा एक सय १४ शाखा, एक एक्सटेन्सन काउन्टर तथा ६२ एटिएममार्फत सेवा दिँदै आएको जनाएको छ।

● कैलाली र सिमराका काउन्टरले जिते आइएमई पेको दुबई घुम्ने उपहार

डिजिटल भुक्तानी सेवाप्रदायक ब्रान्ड 'आइएमई पेले सञ्चालन गरेको 'उत्सवको बहार, दुबई घुम्ने उपहार' नामक योजनाको उपहार कैलाली र सिमराका काउन्टरले जितेका छन्। दर्स, तिहार र छठलाई लक्षित गरी लागू गरिएको योजनामा धनगढी कैलालीका अमिगो मनी ट्रान्सफर र सिमरा बाराका मोबाइल सरोकारले उपहार जितेका हुन्।

कार्यक्रममा दुई जोडीलाई चार रात पाँच दिनका लागि दुबई घुम्ने अवसर प्राप्त हुने कम्पनीले जनाएको छ।

कोभिडका कारण बाहिरी देश भ्रमणका लागि उपर्युक्त समय नभएका कारण सोही भ्रमणका लागि लाग्ने खर्चबाबर प्रत्येक विजेतालाई एक लाख ५० हजार

रूपैयाँका दरले तीन लाख रूपैयाँ उनीहरूको खातामा पठाइएको कम्पनीले जनाएको छ।

आइएमई काउन्टरबाट आइएमई पे मोबाइल एप प्रयोग गरी स्क्रिम अवधिमा हवाई टिकट बिक्री गरेबापत सिस्टममा आधारित लक्षी ड्रामार्फत विजेता छनोट गर्दा उनीहरू विजेता बन्न सफल भएको जनाइएको छ। 'आइएमई पेको करिब ३५ हजार एजेन्ट आउटलेट सञ्चाल रहेको जनाइएको छ। यो आइएमई रूपमार्फतको डिजिटल वित्तीय सेवाप्रदायक उत्पादन हो।

● नबिलले सुरु गयो वसन्तीका लागि अभियान

नबिल बैंकले एसिड आक्रमणबाट बाँच्न सफल भएकी वसन्ती परियारको वास्तविक जीवनमा आधारित रहेर सामाजिक सचेतना अभियान सुरु गरेको छ। वसन्तीको आँठ, साहस, बहादुरी र आत्मविश्वासी अभियानलाई साथ दिन बैंकले यो पहल गरेको हो।

अभियानमार्फत नबिलले मानिसको भित्री रूपको शक्ति र सामर्थ्यलाई जोड दिने सन्देशसहित सौन्दर्यलाई नयाँ तरिकाले चित्रण गर्ने उद्देश्य राखेको जनाएको छ। यसबाहेक, एसिड आक्रमणको अँध्यारो र उज्ज्यालो पक्षलाई उजागर गर्ने प्रयास गर्ने बैंकको भनाइ छ।

अभियानको सुरुवात गर्न बैंकले वसन्तीलाई चित्रण गर्न सचेतनामूलक भिडियो तयार गरेको जनाएको छ। यसै सिलसिलामा बैंकले चैत मंगलवार विभिन्न क्षेत्रका विज्ञहरूलाई प्यानल काउन्टरले उल्लेख छ। सामाजिक अभियन्ता उज्ज्वल थापा, सञ्चारकर्मी आरती चटौत, वरिष्ठ प्रहरी उपरीक्षक दुर्गा सिंह र डा. रोजिना शिल्पकारसहितको व्यानल छलफलमा एसिड

आक्रमण र हात्रो समाजका विविध पाटोहरूको सवाल उठान गरिएको थिए।

प्यानल छलफलमा समावेश विभिन्न क्षेत्रका विज्ञहरूसँग नेपालमा एसिड आक्रमणविरुद्धका कानुनहरू, एसिड आक्रमणका घटनाहरूको विगत-वर्तमान परिदृश्य, एसिड आक्रमण पीडितहरूका लागि उपलब्ध विकितसा हेरचाह-सहयोगसम्बन्धी विषयमा छलफल भएको जनाइएको छ। एसिड आक्रमण पीडितहरूस्मा आत्मविश्वास बढाउन र एसिड आक्रमणका वारेमा आमजागरूकता बढाउन यो छलफलले सहयोग पुग्ने बैंकले विश्वास लिएको छ। यस्ता खालका छलफलले एसिड अपराधविरुद्ध समाजका सबै सदस्यलाई जागरूक बनाई स्टरियो टाइपहरू तोड्न मिडियाको भूमिका र योगदानको सम्भावनाबाटे समेत छलफल भएको जनाइएको छ।

वसन्ती परियारलाई पीडिकले एसिड छर्किनुका साथै ६ पटकसम्म चक्कु प्रहार गरेर उनको जीवन नै समाप्त गर्ने उद्देश्यले आक्रमण गरेको जनाइएको छ। एसिड आक्रमणबाट बाँच्न सफल उनी अब एउटा पीडितका रूपमा नभई बहादुर जीवनयापकका रूपमा आफ्नो पहिचान बनाउन चाहने बैंकले जनाएको छ।

● नेसनल लाइफकी अध्यक्षले लिइन् शपथ

नेसनल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनीको अध्यक्ष श्रीमती प्रेमा राज्यलक्ष्मी सिंहले पद तथा गोपनीयताको शपथ लिएकी छिन्। अध्यक्ष सिंहलाई विमा समितिका अध्यक्ष सूर्यप्रसाद सिलवालले शपथग्रहण गराएका हुन्।

कम्पनीको ३३५०० वार्षिक साधारणसभाबाट

कम्पनीको सञ्चालक समितिको पुनर्गठन भई श्रीमती सिंह सर्वसम्मतिबाट अध्यक्षमा पुनः निर्वाचित भएकी थिइन्। शपथग्रहण गराएपछि विमा समितिका अध्यक्ष सिलवालले अध्यक्ष सिंहको सफल रायकालका लागि शुभकामना दिएको जनाइएको छ। श्रीमती सिंहले शपथग्रहण कार्यक्रमपछि विमा समितिका अध्यक्षलाई आफ्नो र सञ्चालक समितिको तर्फबाट आभार तथा धन्यवाद ज्ञापन गरेकी थिइन्।

● एनएमबिको भिडियो अकाउन्ट ओपनिङ्डमा विभिन्न सुविधा

एनएमबि बैंकले भिडियो केवाइसी, भिडियो कलमा आधारित खातासँगै डिम्पाट, मेरो सेयर र सिआरएन पनि अनलाइनबाट नै लिन सकिने योजना ल्याएको छ। बैंकले भिडियो कलमार्फत अनलाइन नयाँ खाता खोल डिजिटल सेवा प्रयोग गरेर आफ्नो केवाइसी विवरण अपडेट गर्न सक्ने सुविधा पनि ल्याएको हो।

